

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๖/๒๕๕๖

วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่าขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗

หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่า ผู้ร้อง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ กรณีนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๒๐ วรรคสอง ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ ของผู้ร้อง

ข้อเท็จจริง สรุปว่า ผู้ร้องได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชีวิตที่ดีกว่าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๒ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ผู้ร้องได้จัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ โดยที่ประชุมใหญ่เห็นชอบให้มีการแก้ไขข้อบังคับ และได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับต่อผู้ถูกร้องตามหนังสือลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๔ ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๓๓ ซึ่งผู้ร้องได้รับหนังสือแจ้งจากผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๕ ว่า ผู้ถูกร้องได้พิจารณาการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของผู้ร้องแล้ว ได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับเฉพาะข้อ ๕ ข้อ ๑๕ ข้อ ๒๐ วรรคหนึ่ง ข้อ ๒๘ ข้อ ๓๑ ข้อ ๓๕ ข้อ ๔๒ ข้อ ๔๗ และข้อ ๕๕ แต่ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ ข้อ ๒๐ วรรคสอง ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๕๕ โดยให้เหตุผล สรุปว่า การยกเลิกข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ คณะกรรมการบริหารพรรคอาจมีตำแหน่งไม่ครบตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ ข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ อาจไม่สอดคล้องกับอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคตามข้อ ๒๑ (๘) การตั้งกรรมการและคณะกรรมการสาขาพรรคขัดกับบทบัญญัติในมาตรา ๑๑ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ การแก้ไขข้อบังคับข้อ ๕๐ เกี่ยวกับจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคก็ไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตรวจสอบ

การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารพรรค ซึ่งจะสอดคล้องกับการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยได้
ข้อ ๔๔ การประชุมใหญ่สาขาพรรคไม่มีแนวปฏิบัติและสภาพบังคับที่ชัดเจน ทั้งข้อ ๔๕ กำหนด
องค์ประชุมไม่ควรน้อยกว่า ๕ คน นั้น การเปลี่ยนแปลงไม่สอดคล้องกับข้อ ๒๕ ที่กำหนดองค์ประชุม
ไม่ควรน้อยกว่า ๗ คน ทั้งๆ ที่เป็นการประชุมใหญ่สาขาพรรคเช่นเดียวกัน

ผู้ร้อง เห็นว่า เหตุผลที่ผู้ถูกร้องไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับดังกล่าว ผู้ถูกร้อง
มิได้นำมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ ที่ให้นำมาตรา ๑๔
มาใช้เป็นแนวในการพิจารณาแต่อย่างใด ทั้งใช้เวลาในการตรวจสอบพิจารณาเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด
และการให้ผู้ร้องชี้แจงก็ไม่ใช่เหตุให้ผู้ถูกร้องมีอำนาจขยายเวลาที่ต้องปฏิบัติได้ เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย
ข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่ามิได้ขัดต่อมาตรา ๑๐ ผู้ถูกร้องไม่มีอำนาจที่จะไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลง
ข้อบังคับดังกล่าวได้ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดให้ผู้ถูกร้องตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ
พรรคชีวิตที่ดีกว่า ในส่วนที่ยังไม่ตอบรับข้างต้น

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญฯ และรับไว้พิจารณา
วินิจฉัย แจ้งผู้ร้องทราบ และสำเนาคำร้องพร้อมเอกสารประกอบให้ผู้ถูกร้องเพื่อชี้แจงข้อกล่าวหา โดย
ไม่รับคำร้องเพิ่มเติมลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ไว้พิจารณา

ผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ สรุปว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ของผู้ถูกร้อง เห็นว่า สำหรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๔
เฉพาะข้อ ๒๐ วรรคสอง ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๕ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ อาจจะมีปัญหาในการปฏิบัติ
และไม่สอดคล้องเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงให้ผู้ร้องชี้แจงเหตุผลการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับดังกล่าว
เพิ่มเติมในบางข้อที่ยังไม่ชัดเจน ซึ่งผู้ร้องก็ได้ชี้แจงว่าการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ ผู้ร้องคำนึงถึงการที่จะ
ทำให้การบริหารงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และไม่ขัดกับหลักกฎหมายที่กำหนดให้พรรคการเมืองต้องปฏิบัติ
โดยพรรคไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต และหากมีปัญหากเกิดขึ้นพรรคก็จะหาทาง
แก้ไขต่อไป และขอให้ตรวจสอบกรณีการแจ้งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้ถูกร้องจะต้องตอบรับการเปลี่ยนแปลง
ภายในสามสิบวัน การให้ผู้ร้องชี้แจงทางไปรษณีย์ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและวิธีปฏิบัติหรือไม่
อย่างไร นั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว สำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้งได้รับหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๔ ต่อมา
เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการและพิจารณา และเห็นสมควรให้ผู้ร้องชี้แจงเพิ่มเติมดังกล่าว ซึ่ง
สำนักกิจการพรรคการเมืองได้ดำเนินการและเสนอตามลำดับขั้นอีกครั้งหนึ่ง และผู้ถูกร้องก็ได้พิจารณา

ในวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๕ ภายในสามสิบวันตามกฎหมาย ตามคำชี้แจง ผู้ร้องมุ่งเน้นการบริหารงานเฉพาะหน้า ไม่มีการเตรียมการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ทั้งเนื้อหาของการเปลี่ยนแปลงอาจไม่สอดคล้องกับกฎหมายและข้อบังคับพรรคเดิมในข้ออื่น การเปลี่ยนแปลงโดยยกเลิกอำนาจของหัวหน้าพรรคในการแต่งตั้งกรรมการบริหารพรรคทำหน้าที่แทนตำแหน่งที่ว่างอาจทำให้เกิดปัญหาบางอย่าง การตอบรับอาจมีปัญหาในข้อกฎหมายและการปฏิบัติ ซึ่งข้อบังคับเดิมก็สามารถใช้ปฏิบัติได้ ผู้ถูกร้องจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ขอให้ยกคำร้อง

พิจารณาคำร้อง และคำชี้แจงแล้ว มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า ผู้ร้อง ของนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จัดแจ้งไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด

การแก้ไขรายการตามที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๘ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ตามคำร้อง ผู้ร้องไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับฯ ของผู้ถูกร้องตามมาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง บัญญัติให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลมนั้น มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่งบัญญัติว่า “เมื่อได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพิจารณาตรวจสอบในเรื่องดังต่อไปนี้

.....

(๒) นโยบายและข้อบังคับพรรคการเมืองมีลักษณะไม่ขัดต่อมาตรา ๑๐

...ฯลฯ...”

และมาตรา ๑๐ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองต้องมีนโยบายและข้อบังคับพรรคการเมืองซึ่งต้องไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนาระหว่างชนในชาติ ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ และไม่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ”

ปัญหาที่ต้องพิจารณาจึงมีว่า การไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคผู้ร้อง ข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ ของผู้ถูกร้องเป็นไปโดยชอบตามมาตรา ๑๐ ดังกล่าว หรือไม่ ซึ่งพิจารณาแล้ว เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงโดยยกเลิกข้อบังคับข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) ของผู้ร้อง นั้น ผู้ถูกร้องไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงโดยให้เหตุผลว่า อาจจะทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคมีตำแหน่งไม่ครบตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ และอาจเกิดปัญหาในการปฏิบัติได้ ข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) กำหนดว่า “กรรมการบริหารพรรคว่างลงสองในสามของจำนวนกรรมการบริหารพรรคทั้งหมดให้ถือว่ากรรมการบริหารพรรคที่เหลือสิ้นสภาพลงด้วย เมื่อกรรมการบริหารพรรคว่างลงตาม (๑) - (๓) ให้หัวหน้าพรรคแต่งตั้งกรรมการบริหารพรรคที่เหมาะสมให้ทำหน้าที่แทน แต่ถ้าตำแหน่งที่ว่างนั้นเป็นตำแหน่งหัวหน้าพรรคให้รองหัวหน้าพรรคลำดับต้นทำหน้าที่แทน” ส่วนมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ บัญญัติว่า “คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองประกอบด้วยหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัญญิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมืองและกรรมการบริหารอื่นซึ่งเลือกตั้งจากสมาชิกซึ่งอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์” เป็นการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองโดยกำหนดให้ต้องมีอย่างน้อย ๗ คน การยกเลิก ข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) เสีย นั้น เมื่อตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคตาม (๑) - (๓) ว่างลงและไม่มีข้อบังคับกำหนดให้หัวหน้าพรรคสามารถแต่งตั้งจากกรรมการบริหารพรรคเข้าทำหน้าที่แทนจะทำให้พรรคไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ ที่ว่างลงได้ และอาจทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคมีจำนวนไม่ครบตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ ทั้งหากคณะกรรมการบริหารพรรคลาออกหรือว่างลงด้วยเหตุใดๆ อาจกระทบต่อการดำเนินกิจการของพรรคได้ การยกเลิกข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) จึงขัดต่อมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ ดังกล่าวข้างต้น

ข้อบังคับ ข้อ ๒๗ ได้เปลี่ยนไปจากข้อบังคับพรรคเดิมที่ว่า “การตั้งสาขาพรรคในท้องถิ่นหรือในเขตเลือกตั้งใด ให้คณะกรรมการบริหารพรรคมีอำนาจจัดตั้งขึ้นตามที่เห็นสมควรให้ดำเนินการเลือกตั้งกรรมการสาขาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน เมื่อตั้งสาขาพรรคควรมีสมาชิกใหม่ไม่น้อยกว่า

สิบห้าคน” ซึ่งเปลี่ยนแปลงใหม่เป็นว่า “การตั้งสาขาพรรคในเขตเลือกตั้งใด ให้คณะกรรมการพรรค หรือหัวหน้าพรรคพิจารณาจัดตั้งขึ้นตามที่เห็นสมควร เมื่ออนุมัติแล้วให้พรรคตั้งกรรมการสาขาพรรค โดยเร็ว” นั้น ไม่สอดคล้องกับอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคตามข้อ ๒๑ (๘) ที่กำหนดให้ คณะกรรมการบริหารพรรคมีอำนาจในการจัดตั้งสาขาพรรค และการตั้งกรรมการสาขาพรรคจะขัดกับบทบัญญัติ ในมาตรา ๑๑ (๕) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวที่กำหนดให้เลือกตั้งกรรมการสาขาพรรค และการให้อำนาจหัวหน้าพรรคมีอำนาจพิจารณาจัดตั้งสาขาพรรคในเขตเลือกตั้ง ก็ขัดกับข้อบังคับพรรคฯ ข้อ ๒๒ (๑) ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าพรรคไว้แล้วซึ่งไม่มีหน้าที่ในการพิจารณาจัดตั้งสาขาพรรค ในเขตเลือกตั้ง จึงขัดต่อมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ

ข้อ ๒๕ เปลี่ยนจากข้อบังคับพรรคเดิมที่ว่า “ให้เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคในที่ประชุมใหญ่ สาขาพรรคนั้น โดยเลือกประธานสาขาพรรคก่อนแล้วเลือกตำแหน่งต่อมาตามลำดับ การเสนอชื่อสมาชิก เข้ารับการเลือกตั้งต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน ผู้รับรองและผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งต้องอยู่ในที่ประชุม สาขาพรรค เมื่อเลือกตั้งได้คณะกรรมการสาขาพรรคแล้วให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ทราบภายในสิบห้าวัน” แก้ไขเปลี่ยนข้อความใหม่เป็นว่า “ให้เลือกหรือตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคตาม ข้อ ๒๘ กรณีประชุมเลือกตั้งองค์ประชุมไม่ควรน้อยกว่าเจ็ดคน” ดังนี้ แม้การแก้ไขใหม่จะเป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๑๑ (๕) ที่บัญญัติว่า “แผนและ กำหนดเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง อำนาจหน้าที่ของสาขาพรรคการเมือง การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การสิ้นสุดและการออกจากตำแหน่งของกรรมการสาขาพรรคการเมือง และอำนาจ หน้าที่ของกรรมการสาขาพรรคการเมือง” ก็ตาม แต่การกำหนดให้มีองค์ประชุมในกรณีเลือกตั้งไม่ควร น้อยกว่าเจ็ดคนอาจจะมียกเว้นเท่ากับจำนวนคณะกรรมการสาขาพรรคตามข้อ ๒๘ ซึ่งทำให้จำนวน ผู้ได้รับเลือกตั้งและผู้เข้าร่วมประชุมมีจำนวนเท่ากัน เป็นการไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนที่เป็นสมาชิก พรรคการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมด้วย อันขัดกับมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมืองฯ

ส่วนข้อบังคับ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ ซึ่งผู้ร้องได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับจำนวน ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค ประชุมใหญ่สาขาพรรค และจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สาขาพรรค ตามลำดับ นั้น ก็เห็นว่า การกำหนดจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรค แม้จะได้มีการเปลี่ยนแปลงถึง ๒ ครั้ง และจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมมีจำนวนลดน้อยลง แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ ก็มีได้มีการกำหนดจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่หรือองค์ประชุมใหญ่ไว้แน่นอน คงให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ พรรคการเมือง ซึ่งข้อกำหนดนั้นต้องคำนึงถึงสภาพปัญหาของพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วย

พรรคการเมืองที่ปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือมวลชนอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเมือง
ในระบบประชาธิปไตย ดังนั้นการที่พรรคผู้ร้องซึ่งมีสาขาพรรค ๑๖ สาขา แต่ได้แก้ไขข้อบังคับพรรค
ให้องค์ประชุมใหญ่มีองค์ประชุมเพียง ๒๕ คน จึงขัดต่อมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ส่วนการประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมือง และจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่
สาขาพรรคก็เป็นเรื่องสำคัญของการดำเนินกิจการทางการเมือง เป็นการสะท้อนถึงการดำเนินงานของ
พรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตย และการประชุมใหญ่ก็เป็นการกำหนดทิศทางของพรรคการเมือง
ที่สามารถตรวจสอบได้โดยประชาชนและสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นๆ ดังนั้น ข้อบังคับ ข้อ ๔๔
และข้อ ๔๕ ที่ใช้ข้อความว่า “คณะกรรมการสาขาพรรคควรจัดประชุมใหญ่สาขาพรรคปีละครั้ง” และ
เปลี่ยนแปลงจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมแล้ว ๒ ครั้ง จากจำนวน ๓๐ คน เป็น ๑๕ คน โดยในครั้ง
นี้เปลี่ยนแปลงเป็นไม่น้อยกว่า ๕ คน ตามลำดับ นั้น ไม่มีการกำหนดช่องทางให้กรรมการสาขาพรรค
หรือสมาชิกพรรคสามารถที่จะแสดงสิทธิในการเข้าชื่อเพื่อขอเปิดประชุมได้ ไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนรวมทั้ง
สภาพบังคับ เป็นการตัดสิทธิของกรรมการสาขาพรรคและสมาชิกพรรค จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่
สาขาพรรคมีจำนวนมากกว่าจำนวนคณะกรรมการสาขาพรรคตามมาตรา ๓๑ เพียง ๒ คน ไม่
สอดคล้องกับข้อ ๒๕ ที่กำหนดให้องค์ประชุมไม่น้อยกว่า ๗ คน ทั้งๆ ที่เป็นการประชุมสาขาพรรค
เช่นเดียวกัน ไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด อันเป็นการส่งเสริมการปกครอง
ในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแต่อย่างใด ข้อบังคับ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔
และข้อ ๔๕ จึงขัดต่อมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ
เช่นเดียวกัน ประเด็นข้อโต้แย้งตามคำร้องที่ว่า ผู้ถูกร้องมีอำนาจขยายเวลาที่ผู้ถูกร้องต้องปฏิบัติตาม
กฎหมาย และการให้ผู้ร้องชี้แจงจะเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องมีอำนาจขยายเวลาที่พึงปฏิบัติตามกฎหมาย ได้หรือไม่
จึงไม่จำต้องวินิจฉัย

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า การที่นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องไม่ตอบรับ
การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า ผู้ร้อง ข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๕
ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ แล้ว

นายศักดิ์ เตชะชาล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ